
TÜRKİYE'DE MUHASEBE MESLEK ELEMANI NİTELİKLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Fehmi KARASİOĞLU¹, Ali ALAGÖZ², Metin ALLAHVERDİ³

Öz

Muhasebe mesleğini icra edebilmek için çeşitli niteliklere sahip olmak gerekmektedir. Türkiye'de muhasebe meslek elemanlarının iş piyasasında hangi niteliklere sahip olması gerektiğinin belirtilmesi, işgücü talebiyle arzı arasındaki boşluğun daraltılması açısından önemlidir. Bu çerçevede araştırmanın amacı Türkiye'de muhasebe meslek elemanı için aranan niteliklerin ortaya çıkarılması ve bu niteliklerin özelliklerine göre sınıflandırılmasıdır. Araştırmada muhasebe meslek elemanları için işverenlerin talep ettiği 81 adet nitelik tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bir başka bulgu da ortalama üstü bir muhasebe meslek elemanının 42 adet niteliğe sahip olması ile işveren taleplerinin büyük bir kısmını karşılayacak olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Nitelikleri

JEL Sınıflandırması: M40, M41, M49

A RESEARCH ON DETERMINING THE QUALIFICATIONS OF ACCOUNTING PROFESSION STAFF IN TURKEY

Abstract

It is necessary to have various qualifications in order to be able to perform accounting profession. What it should be noted that accounting professionals with qualifications in the labor market in Turkey are important in terms of narrowing the gap between labor supply with demand. The aim of the research in this context to reveal the qualities required for the accounting profession in Turkey and the element is classified according to the characteristics of these qualities. In the study, 81 qualifications requested by employers for accounting professionals were identified. Another finding from the research is that an average accounting professional has 42 qualifications and will cover a large part of the employer's wishes.

Keywords: Accounting Profession, Accounting Education, Accounting Qualifications

JEL Classification: M40, M41, M49

---

¹ Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Muhasebe-Finansman Bilim Dalı, fehmi@selcuk.edu.tr
ORCID:0000-0001-6940-3033

² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Muhasebe-Finansman Bilim Dalı, alialagozs@gmail.com
ORCID:0000-0002-7538-2213

³ Öğr. Grv., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, allahverdi@selcuk.edu.tr
ORCID:0000-0002-8247-4167

1. Giriş

Muhasebe mesleği her zaman, her tür ve büyüklükte işletmeleri, diğer örgütleri ve ekonomileri şekillendirmeye ve desteklemeye yardımcı olmuştur. Muhasebe meslek elemanlarının değer katmaya devam edebilmesi için, mesleki eğitim verenler ile muhasebecileri istihdam edenler, mevcut ihtiyaçları karşılayabilmeli ve ortaya çıkan talepleri tahmin edebilmelidir (ACCA, 2016:9).

Muhasebe mesleği ile uğraşan kişiler; devlete, topluma, mesleki kuruluşlara, müşterilerine ve kendilerine karşı sorumlulukları olan bir mesleğe sahiptirler. Muhasebenin ürettiği bilgiler gerek işletme içi gerekse işletme dışı tarafları ilgilendirdiği için ve bu taraflar arasında devlet de bulunduğu için bir anlamda toplumu ilgilendirir. Bu ise mutlak bir sorumluluk gerektirir. Muhasebe mesleği, ekonomik ve mali yapının sağlıklı bir şekilde işleminde önemli bir görev yürütmekte, işletmeler ve devlet açısından her geçen gün daha da önemli bir meslek haline gelmektedir (Sayım ve Usman, 2016:108-109).

Günümüzde ekonomik olayların, ihtiyaçların ve ekonomideki aktörlerin, etkileşimli olarak değişmesi, gelişmesi ve çeşitlenmesiyle birlikte, muhasebe mesleğinden talep edilen nitelikler artmış, geleneksel muhasebe işlemlerinin yansira bir takım muhasebe dışı fonksiyonları olan yeni yeterlilikler ortaya çıkmıştır. İşletmelerin daha verimli çalışmalarını sağlamak, işletme faaliyetleri ile ilgili bilgileri işletme ile ilgili çevrelere daha süratli, sağlıklı ve güvenilir bir biçimde sunmak için muhasebe meslek elemanının tüm bu niteliklere yeterli düzeyde sahip olması gereklidir.

Değişim çağından en hızlı etkilenen mesleklerden birisi de muhasebe mesleğidir. İşletme çevresinde yaşanan değişim, rekabetin, risk ve fırsatların artması bilgi kullanıcılarının ihtiyaç ve beklentilerini dramatik bir şekilde etkilemekte olup bütün beklentileri karşılamakla yükümlü olan muhasebe meslek mensuplarının kendilerini sürekli güncel tutmak zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu gereklilik muhasebe mesleğini icra edenlerle sınırlı olmayıp gerek önlisans/lisans gerekse işyeri eğitiminde görev alan akademisyenler ve eğitimciler içinde geçerlidir.

Muhasebe meslek çalışanın güncel niteliklerinin ortaya çıkarılması ve bu niteliklerin sınıflandırılması amacını taşıyan bu araştırmada, işverenlerin internet platformları üzerinden verdikleri muhasebe alanındaki iş ilanları incelenmiştir. Muhasebe alanındaki iş ilanları oluşturulan sorular ışığında sınıflandırılmış verilere sonrasında ise ortalama yöntemi kullanılarak muhasebe çalışanlarının nitelikleri ve buna bağlı olarak meslek profili belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Muhasebe Mesleği ve Yeterlilikleri

Meslek, insanın yaşamını sürdürebilmek için icra ettiği ve genellikle yoğun bir eğitim, çalışma, bilgi birikimi ile seçilen mesleğe bağlı olarak yetenek geliştirmeyi gerektiren ve tüm bu sürecin sonunda kişilerin kazandığı unvanın adıdır (Allahverdi ve Kuzucu, 2015:773).

Muhasebe mesleği bir uğraşının meslek olarak nitelenebilmesi için gerekli olan özelliklere sahiptir. Bir uğraşının meslek olarak kabul edilebilmesi için bazı kriterleri karşılaması gerekir. Bunlar (Marşap, 1996:119);

- Karmaşık ve sürekli gelişen bir bilgi yapısına sahip olma,
- Uygulamada karşılaşılan sorunların çözümünde mesleki yargı kullanımı gerektirmesi,
- Kamu yararına hizmet edecek mesleki bir sorumluluk gerektirmesi.

Her mesleğin mensuplarında olduğu gibi muhasebe mesleğini icra edenlerde de aranan birtakım nitelikler vardır. Şüphesiz muhasebecilerin sahip oldukları bilgi, beceri, görgü ve yeteneklerinin hem kendilerinin hem de mesleklerinin gelişiminde önemli rolü vardır. Mesleğin başlangıcı için, muhasebe meslek mensubunun mesleği ile ilgili temel bilgileri, yöntemleri ve teknikleri öğrenmesi ve bunları işinde kullanabilmesi için muhasebe konularını ana konu olarak işleyen bir yükseköğretim kurumundan mezun olması gereklidir (Yıldız, 2010:158).

Muhasebe mesleği, ekonomik, sosyal finansal ve teknolojik alanlarda ortaya çıkan değişimlerle birlikte artan oranda önem kazanmaya başlamış ve günümüzde toplum ve ticari hayat içinde oldukça etkili bir konuma gelmiştir (Akbulut, 1999:125).

Bilgi teknolojisinin gelişmesi ve muhasebe işlemlerini etkilemeye başlaması ile birlikte muhasebe mesleğinde muazzam ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu ilerlemelerle birlikte geleneksel muhasebe kayıtlarını otomatikleştiren ve elektronik muhasebe işlemlerinin ortaya çıkmasını sağlayan muhasebe yazılımları piyasaya sürülmeye başlanmıştır. Bu yazılım paketleri, mevcut iş operasyonları için özelleştirilebilen bir yeteneğe sahip olabilir. Ayrıca bu yazılımlar ortak kullanıma sahip ve genel özellikleri sahip olan bir program şeklinde de olabilir. Şirketler genelde operasyonlarının büyüklüğüne ve sisteme erişen kullanıcı sayısına bağlı olarak muhasebe programlarını seçerler. Büyük şirketler, kurumsal kaynak planlama sistemi gibi sistem genelinde yazılım paketleri seçebilir. Bu tür yazılımlar büyük bir şirket için karmaşık olan muhasebe işlemlerini kullanıcıları açısından kolaylaştırır ve istenen bilgilere daha hızlı ve doğru bir şekilde ulaşma imkanı verir.

Bilgi teknolojisi (BT), muhasebe departmanları için önemli yararlar yaratmıştır. Bilişim teknolojisi ağları ve bilgisayar sistemleri, muhasebecilerin yönetim ve paydaşlara finansal bilgi hazırlama ve sunma için ihtiyaç duydukları süreyi kısaltmıştır. BT yalnızca finansal bilgileri sunmak için gereken süreyi kısaltmakla kalmadı, aynı zamanda bilgilerin genel verimliliğini ve doğruluğunu da geliştirmiştir (Ghasemi et al., 2011:113). Artık günümüzde muhasebe bilgilerinin kalitesi, donanım ve yazılımın güvenilirliğine, ayrıca muhasebe yazılımındaki personel yeterliliğine bağlıdır. Sadece muhasebe ve ekonomik yasalar bilen bir çalışan, bilgi çağının talebini karşılayamayacaktır. Bu sebeple günümüzde muhasebe teorisini bilen, pratikte ustalığı olan, yasal mevzuatlara hakim ve bilgi teknolojisini en iyi şekilde kullanabilen muhasebe meslek çalışanları tercih edilmektedir (Liyan, 2013:750).

Mesleki yeterlilik, belirli bir mesleki alan, iş, rol, örgüt bağlamı ve görev durumunda sürdürülebilir etkili (layık) performans (problem çözmeyi, yeniliği gerçekleştirmeyi ve dönüşümü yaratmayı içeren) sağlamak için genel, entegre ve içselleştirilmiş yetenek olarak görülür (Mulder, 2014:109). TÜRMÖB'a (2015:16) göre mesleki yeterlilik, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların birleşimi ve uygulanmasıdır.

Mesleki yeterlilik için birçok bileşen bulunabilir. Bunun nedeni her meslekte farklı yeterlilikler aranmasıdır. Profesyonel bir muhasebeci için yeterlik standartları, muhasebe alanında gelişmiş teknoloji uzmanlığı, genel bir işte sağlam bir temel ve küresel iş ortamı hakkında çalışan bir bilgidir. Farklı işletme ve muhasebe disiplinlerinden gelen kavramları, liderlik becerilerini, karmaşık finansal ve muhasebe işlemleriyle ilgili bilgileri analiz etme ve iletme yeteneği ve mesleğin etik standartlarına güçlü bir bağlılık yeteneği de beklenen diğer yeterliliklerdir (Andone, 2007:16-17).

Muhasebe meslek mensuplarının yeterlilikleri ve muhasebe mesleğinin gelişimi çerçevesinde, muhasebe eğitiminin uluslararası alanda belirli bir kalite düzeyinde gerçekleştirilmesi konusunda direktifleri olan Uluslararası Muhasebe Federasyonu'na (IFAC, 2017) göre genel olarak muhasebe mesleğinin nitelikleri üç yeterlilikten oluşabilir. Bunlardan birincisi mesleki yeterlilikleri kazandıracak olan meslek derslerinin oluşturduğu "mesleki bilgi" yeterliliğidir. İkincisi, meslek adaylarının iletişim kabiliyeti, planlama, yönetme, organize etme, takım çalışması gibi diğer insanlarla veya insan grubuyla etkileşim kurabilme özelliklerini sağlayacak olan derslerin oluşturduğu "kişisel bilgi" yeterliliğidir. Üçüncü ve son bilgi niteliği ise meslek adaylarına problem çözmeye, neden-sonuç ilişkisi kurabilme gibi analiz yetenekleri sağlayacak derslerin oluşturduğu "analitik bilgi" yeterliliğidir.

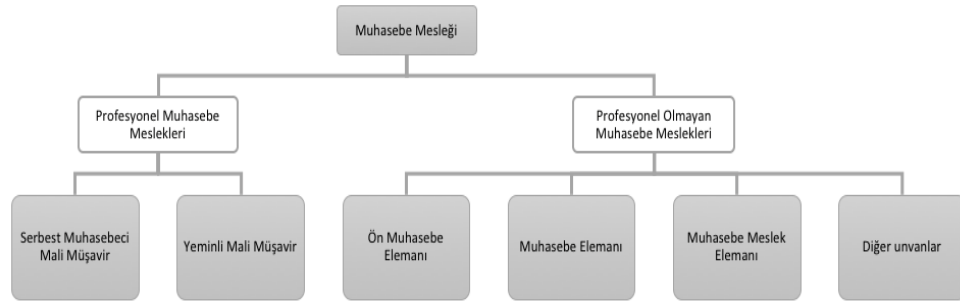
İşletme ile ilgili bilgilerin tam, doğru, tarafsız, zamanlı, en uygun maliyetle ve kaliteli bir şekilde, işletmeyle ilgili çıkar gruplarına sunabilecek muhasebe elemanlarının yetişmesi toplum ve ülke için arzu edilen bir durumdur. Meslek mensuplarının anılan niteliklere uygun bir şekilde faaliyet

gösterebilmeleri ise mesleki bilgi ve beceri düzeylerine bağlıdır. Meslek mensuplarının bilgi ve beceri düzeylerini etkileyen unsurun muhasebe eğitimi olduğu ise çok açıktır (Daştan, 2008:38).

3. Türkiye’de Muhasebe Mesleği ve Eğitimi

Türkiye’de muhasebe mesleğini icra edenleri iki ayrı açıdan incelemekte fayda vardır (bknz şekil 1). Bunlar mali müşavirlerin oluşturduğu “profesyonel muhasebe meslek grubu” ve meslek elemanlarının oluşturduğu “profesyonel olmayan muhasebe meslek grubu”dur.

Şekil 1: Türkiye’de Muhasebe Meslek Grupları

Pekdemir ve Önal’ın aktardığına göre (1999), yasal olarak muhasebe mesleğini düzenleme yetkisi verilmiş ülke kuruluşları veya denetim veya muhasebe meslek örgütü tarafından üye olarak kabul edilmesi için gerekli koşulları karşılayan kişi profesyonel muhasebecidir. Bu tanım kapsamında kişinin profesyonel muhasebeci olarak kabul edilmesi için aşağıdaki asgari koşulları sırasıyla karşılaması gerekir:

- belirli bir standartta ve üniversitelerin ilgili lisans bölümlerinden eğitim alınması,
- meslekle ilgili stajın yapılmış olması,
- meslek sınavını kazanmış olması,
- meslekle ilgili ruhsatın alınması,
- imza yetkisinin kullanılması.

Türkiye’de profesyonel muhasebe mesleği ile ilgili ilk düzenleme, 1989 yılında çıkartılan 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeyle muhasebe meslek mensupluğu Serbest Muhasebeci (SM), Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavir (YMM) olmak üzere üç unvana ayrılmıştır. Bu üç meslek grubundan Serbest Muhasebeci unvanı 2008 yılında çıkartılan 5786 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla kaldırılmış ve meslek iki ünvanlı duruma getirilmiştir.

TÜRMOB’un kayıtlarına göre, 2017 yılında ülke genelinde toplam 77 odaya kayıtlı 9.036 Serbest Muhasebeci ve 94.745 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olmak üzere toplamda 103.781 profesyonel muhasebeci görev yapmaktadır. Aynı şekilde 8 odaya kayıtlı 4.750 Yeminli Mali Müşavir’de Türkiye’nin çeşitli illerinde görev yapmaktadır (TÜRMOB, 2017).

Şekil 1’de gösterilen profesyonel olmayan muhasebe meslekleri ise 3568 sayılı meslek yasasında belirtilen profesyonellik ayrımı şartlarını gerçekleştirilmemiş, daha çok kamu veya özel sektördeki işletmelerin her türlü ön muhasebe işlemlerini yapan, yasal olarak meslek icrasına hak kazanan müşavirlere yardımcı olan ve genellikle ara eleman sıfatıyla muhasebe işlemlerini gerçekleştiren kişilerin oluşturdukları mesleki çalışan topluluğudur. Profesyonel olmayan muhasebe mesleklerinde birçok unvan kullanımı olduğu bilinmektedir. Fakat bu unvanları “ön

muhasabe elemanı", "muhasabe elemanı" ve "muhasabe meslek elemanı" şeklinde ve bunların dışında kalanları "diğer" unvanlar olarak sınıflandırmak mümkündür. Unvan ne olursa olsun profesyonel olmayan muhasabe mesleğinin konusu "ön muhasabe" işlemlerdir. Ön muhasabe, bir şirketin stok giriş ve çıkış işlemlerinin, cari hesap işlemlerinin, banka, kıymetli evrak (Çek/Senet vs.) hareketlerinin vs. işlemlerinin takip edildiği sistematik yapıdır (Gücenme, 2010:7). Dolayısıyla ön muhasabe işlemlerinin görevi işletmelerin temel muhasabe görevlerini takip etmektir. Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yayınlanan "ön muhasabe elemanı" standardına göre (2015:7) ön muhasabe elemanı; iş sağlığı, güvenliği ve çevre ile ilgili önlemleri uygulayarak, kalite sistemleri çerçevesinde; iş organizasyonu yapan, ön muhasabe raporlaması yapan, muhasabeye dayanak olacak belgeleri hazırlayan, evrak ile ilgili işlemleri yürüten, ön muhasabe ile ilgili hesapların takibini yapan ve mesleki gelişime yönelik faaliyetleri yürüten nitelikli kişidir.

Türkiye İş Kurumu tarafından yayınlanan "2017 İşgücü Piyasası Araştırmaları Türkiye Raporu"na göre (İŞKUR, 2018:20) profesyonel olmayan muhasabe meslek grubunda çalışanlar en fazla çalışanı olan meslekler listesinde ilk 20 sırada yer almaktadır. Yine aynı rapora göre (2018:70) profesyonel olmayan muhasabe meslekleri en fazla açık iş talebi olan meslekler içerisinde ilk 10 sırada yer almaktadır. İŞKUR'a göre (2017), Türkiye'de 2016 yılında 94.855 kadın,52.398 erkek olmak üzere toplam 147.253 kişi çeşitli sektörlerde "profesyonel olmayan muhasabe meslek"lerini icra etmektedirler.

Profesyonel olmayan muhasabe meslek unvanlarına sahip olabilmek için mesleğin gerektirdiği eğitim ortaöğretim kurumlarında lise düzeyinde ve yükseköğretim kurumlarında önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerinde yapılmaktadır. Fakat bu unvanlara sahip olabilmek için mesleki eğitim verilmeyen veya az düzeyde verilen diğer bölümlerden mezun olmak, eğitim kurumları dışında açılmış olan kurslar tarafından sağlanan eğitimlerden elde edilen beceriler de yeterli olmaktadır.

Muhasabe mesleğindeki gelişmelerin mesleği icra eden elemanların nitelikleri üzerindeki etkisi ve işgücünün meslek elemanlarından olan talebin önemi giderek artmaktadır. İşgücü piyasasının muhasabe elemanlarından beklenen niteliklerin neler olduğu ve bu niteliklerin hangi oranda talep edildiğini tespit etmek amacıyla yola çıkılan bu çalışmada işletmelerin elektronik ortamda verdikleri muhasabe iş ilanları incelenmiştir. Tespit edilen bulgular muhasabe elemanlarının ve bunları eğiten kurumların hangi niteliklere önem vermesi gerektiğini ortaya çıkarması açısından önem arz etmektedir.

4. Araştırma

4.1. Literatür

Aşağıda muhasabe meslek niteliklerinin ortaya çıkarılması ile ilgili yapılmış olan bazı çalışmaların bulgularına yer verilmiştir.

Penafort ve Ahmad (1997) çalışmalarında, Malezya'da 500 muhasabe mesleğine ilişkin iş ilanını incelemiş ve bu araştırma sonucunda akademik yeterlilik, bilgisayar okur yazarlığının yanı sıra çalışma deneyimi, liderlik, motivasyon, yenilikçilik becerileri, güçlü olmak gibi ek niteliklere sahip özelliklere sahip olmaları gerektiği ortaya konmuştur.

Başar (2005) çalışmasında, muhasabe mesleğine yeni başlayacak olan adayların sahip olması gereken bilgi ve becerileri altı başlıkta açıklamış ve bu bilgi ve becerileri ömür boyu öğrenme metoduyla meslekteki değişimlere kolaylıkla uyum sağlayabileceklerini belirtmiştir.

Kavanagh ve Drennan (2008) çalışmalarında muhasabe mezunlarında olması gereken bilgi ve becerileri araştırmış ve iş hayatında başarılı olmak için meslek elemanlarının analitik / problem çözme becerileri, sözlü ve yazılı iletişim becerileri, ekip çalışması ve sürekli öğrenme, temel muhasabe bilgilerinin düzeyinin yeterli seviyede olması gerektiğini ortaya koymuşlardır.

Şengel (2010) Türkiye'de muhasabe meslek elemanı talebi üzerine yaptığı çalışmada 1995-2010 yılları arasında yayınlanan insan kaynakları gazetelerini incelemiş ve iş dünyasının mesleki eğitim

kadar kişisel niteliklere de önem verdiğini ortaya çıkarmıştır. Şengel yine bu çalışmada, özellikle genel muhasebe, tek düzen muhasebe sistemi uygulamaları, muhasebe paket programları, maliyet muhasebesi, vergi ve sosyal güvenlik mevzuatı mesleki bilgi anlamında ön plana çıktığını ayrıca bilgisayar bilgisi, yabancı dil olarak öncelikle İngilizce ve beraberinde Almanca, Fransızca, Rusça, Arapça aranan özelliklerin olduğunu tespit etmiştir.

Özyürek (2012) yaptığı çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının taşıması gereken nitelikleri dokuz başlıkta sıralamış, çalışanların analiz gücünün yüksek, meslek mevzuatına ve kanunlara hakim, iletişim becerisi yüksek ve teknolojik imkanlardan yararlanma konusunda yeterli olması gerektirdiğini belirtmiştir.

Hatunoğlu ve Kılı'nın (2014) sağlık sektörü için muhasebe elemanlarında aradıkları nitelikleri üzerine yaptıkları çalışmada muhasebe elemanlarının problem çözme ve analitik düşünme becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı, ayrıca muhasebe eğitimlerinde daha çok imalat sektörü ile ilgili uygulamalar yapıldığını ve bu durumun hizmet sektöründe çalışacak muhasebe elemanlarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ngoo ve arkadaşları (2015) Malezya'da işverenlerin talepleri ve muhasebe mezunlarının becerileri arasındaki algılama boşluğu üzerine yaptığı çalışmanın sonucunda, iletişim becerileri, yönetim muhasebesi, vergilendirme, etik ve mesleki ahlak becerileri, liderlik becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri ve yaşam boyu öğrenme özelliklerinin ön plana çıktığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmada, teknik becerilerin gelişiminin mezunların pazar ihtiyaçlarını karşılamada önemli olduğu belirtilmiştir.

Alkan'nın (2015) işletmelerin ön lisans muhasebe eğitiminden beklentileri araştırmasında, analitik düşünme becerisinin yüksek oranda istendiği, e-fatura ve e-defter düzenleme konusunda bilgi istendiği, ofis uygulamaları, BA/BS formları ve beyannamelerin düzenlenmesi konusunda bilgi istendiği görülmüştür. Ayrıca çalışmada, muhasebe mesleğini yapmak isteyenlerin bütçeleme, kurumsal yönetim, risk yönetimi, vergi planlaması, değerlendirme, finansal raporları standartlara uygun hazırlama ve yorumlama bilgi işlem sistemleri ile muhasebe entegrasyonunu sağlamak gibi yetkinliklere sahip olması gerektiği belirtilmektedir.

Karahan ve arkadaşlarının (2017) konaklama ve yiyecek içecek işletmeleri muhasebe çalışanlarının yeterliliklerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarında, sektörde aranan yeterliliklerin "raporlama ve analiz yeterliliği, teorik bilgi yeterliliği ve turizm muhasebesi yeterliliği" olmak üzere 3 faktör olduğu görülmüştür. Çalışmada bu faktörlerden en yüksek ortalamaya sahip olanın "turizm muhasebesi yeterliliği" olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Araştırmanın Amacı

İş dünyasının muhasebe alanında çalışacak elemanlardan talep ettikleri nitelikleri bilmek, meslek adaylarının yetiştirilmesinde önem arz etmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, işletmelerin muhasebe meslek elemanlarından hangi nitelikleri talep ettiklerini belirlemek ve bu nitelikleri sınıflandırmaktır.

4.3. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmada, internet üzerinden yapılan iş ilanları içerik çözümlemesi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini internet üzerinden iş ilanı verilmesini sağlayan "kariyer.net" ve "yenibiris.com" sitelerindeki 01-30 Kasım 2017 tarihleri arasındaki yayınlanan "muhasebe" anahtar kelime ile ilanlar oluşturmuştur. Bu tarihler arasında yayınlanan toplam 1569 ilan araştırma kapsamına alınmıştır. İlanların 1272'si "kariyer.net" ve 297'si "yenibiris.com" iş ilanı sitelerinden alınmıştır. Araştırma esnasında ilanların 489'unun şirketler tarafından tekrardan verildiği tespit edilmiş ve tekrar eden ilanlar araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Böylelikle toplam 1080 adet (n=1080) iş ilanı ile araştırma gerçekleştirilmiştir.

İlanlardaki bilgilerin bilimsel perspektife uygun olarak incelenebilmesi için bir soru formu düzenlenmiş ve ilanlardaki veriler formda yer alan sorulara cevap şeklinde toplanmıştır. Oluşturduğumuz formda yer alan 21 soru aşağıda sıralanmaktadır.

S1: İlanda yazılı olan **muhasabe ile ilgili nitelikler** nelerdir?

S2: İlanda yazılı olan **ön muhasabe ile ilgili nitelikler** nelerdir?

S3: İlanda yazılı olan **Maliye ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) işlemleri ile ilgili nitelikler** nelerdir?

S4: İlanda yazılı olan **muhasabe paket programı nitelikleri** hangileridir?

S5: İşletme ilanda hangi **bilgisayar bilgisini** istiyor?

S6: İlanda yazılı olan **personel işlemleri ile ilgili nitelikler** nelerdir?

S7: İlanda yazılı olan **elektronik belgelerle ilgili nitelikler** nelerdir?

S8: İşletme ilanda hangi **mevzuat veya kanun bilgisini** istiyor?

S9: İşletme ilanda **raporlama yeteneği** istiyor mu?

S10: İşletme ilanda **analitik yetenek** istiyor mu?

S11: İşletme ilanda **analiz yeteneği** istiyor mu?

S12: İşletme ilanda **hangi yabancı dili** istiyor?

S13: İlanda yazılı olan **kışisel özelliklerle ilgili nitelikler** nelerdir?

S14: İlanda istenen **unvan** hangisidir?

S15: İlanda istenen **eğitim seviyesi** nedir?

S16: İlanda istenen **tecrübe seviyesi** hangisidir?

S17: İlanda istenen **yaş sınırı** hangisidir?

S18: İlanda istenen **askerlik durumu** hangisidir?

S19: İlan hangi **il** için çıkmıştır?

S20: İlan hangi **sektör** için çıkmıştır?

S21: İlanda **cinsiyet tercihi** var mı?

Anketteki soruların karşılıkları ilanlarda aranarak veriler toplanmıştır. Verilerin anlaşılır olabilmesi için en fazla elde edilen cevaplar kategori haline getirilmiş, buna karşın cevabı 1 veya 2 adet olanlar ise "diğer" kategorisi altında toplanmıştır.

Anketten elde veriler Microsoft Excel 2013 programı ile "Cevaplar İçerisindeki Oransal Frekans (CİOF)", "Toplam İlan İçerisindeki Oransal Frekans (TİOF)" ve niteliklerin etkisini belirlemek için "katsayı" değeriendirilmelerine tabi tutulmuştur. Bu değeriendirmelerde aşağıdaki formüller kullanılmıştır;

$$CİOF = \frac{\text{Değişken Cevap Frekansı}}{\text{Toplam Cevap Frekansı}} \times 100 \quad (1)$$

$$TİOF = \frac{\text{Değişken Cevap Frekansı}}{\text{Toplam İlan Sayısı}} \times 100 \quad (2)$$

$$\text{Katsayı} = \frac{\text{İstenen niteliğin frekansı}}{\text{Tüm ilanlardaki toplam cevap sayısı}} \quad (3)$$

*Tüm ilanlardaki toplam cevap sayısı 10.018'dir. (Demografik özellikler ve istenmemiş nitelikler hariç)

4.4. Araştırmanın Bulguları

Elde edilen veriler sosyo-demografik özellikler ve muhasebe elemanlarında aranan mesleki bilgi ve beceri düzeyi (mesleki nitelikler) olarak aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

4.4.1. Sosyo-Demografik Bulgular

Araştırma kapsamında ilanlara karşı kullanılan sorulardan 14,15,16,17,18,19, 20 ve 21. sorular işletmelerin istedikleri yaş, cinsiyet, unvan vb. gibi sosyo-demografik özellikler taşıyan cevaplarla ilgili olmuştur. Buna göre Tablo 1 incelendiğinde işletmelerin, iş ilanlarında genellikle bir cinsiyet ayırımına gitmedikleri (%84,91) görülmektedir.

Cinsiyet tercihinde bulunan işletmelerin ise kadın çalışanı (%10,37) erkek çalışana (%4,72) göre daha çok tercih ettiği görülmektedir. Eğitim açısından bakıldığında ise, işletmelerin ilanlarda ağırlıklı olarak önlisans (%29,05) ve lisans (%27,58) seçeneklerine yer verdikleri görülmektedir.

Yaş kriteri açısından bakıldığında, işletmelerin %78,80'ninin herhangi bir yaş kriteri belirtmediği dikkati çekmektedir. Buna rağmen 18 – 25 yaş aralığı (%12,04) ve 26-35 yaş aralığı (%8,15) tercih edilen gruplar olmuştur.

İlanlarda tecrübe ile ilgili olarak "5 yıla kadar" (%79,81) seçeneği öne çıkmaktadır. İşletmelerin ilanlarda "tecrübeli ya da tecrübesiz" tercihinin %12,87 olması dikkat çeken oranlardan birisidir. Özellikle erkek muhasebe elemanı adayları için önemli bir husus olan askerlik durumuna bakıldığında işletmelerin yarısı askerliğin yapılmasından yana tercih kullanmışlardır. Askerliğin "tecilli" veya "yapılmadı" olması durumunun işletmeler için neredeyse hiç önemi yoktur. Bu durum erkek muhasebe eleman adayların dikkate alması gereken hususlardan bir diğeridir. İşletmelerin unvan tercihleri çok çeşitli olmasına rağmen öne çıkan unvanlar "muhasebe elemanı" (%33,43), "muhasebe sorumlusu" (%18,52) ve "ön muhasebe elemanı" (%16,48) olmuştur.

Tablo 1: Sosyo-Demografik Özellikler

İlanlarda cinsiyet tercihi var mı?		
	Frekans	TİOF
Kadın	112	%10,37
Erkek	51	%4,72
Cinsiyet tercihi yok	917	%84,91
Toplam	1080	%100,00
İlanlarda istenen eğitim seviyesi nedir? (BFSi)**		
	Frekans	CİOF
Lise mezunu	390	%14,34
Ön lisans mezunu	790	%29,05
Lisans mezunu	750	%27,58
Lisansüstü mezunu	299	%11,00
Üniversite mezunu	271	%9,97
Üniversite öğrenci	159	%5,85
Eğitim seviyesi belirtilmemiş	55	%2,02
Diğer	5	%0,18
Toplam	2719	%100,00
İlanlarda istenen yaş kriteri nedir?		
	Frekans	TİOF
Yaş sınırı yok	851	%78,80
18-25 yaş aralığı	130	%12,04
26-35 yaş aralığı	88	%8,15
36-45 yaş aralığı	11	%1,02
Toplam	1080	%100,00

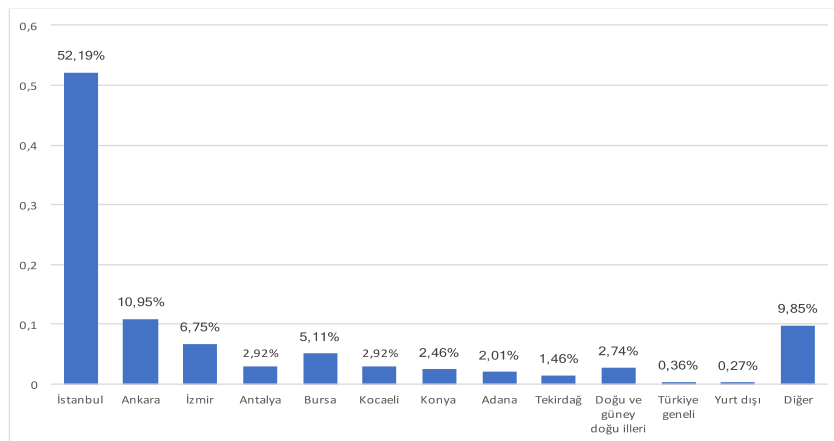
** Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

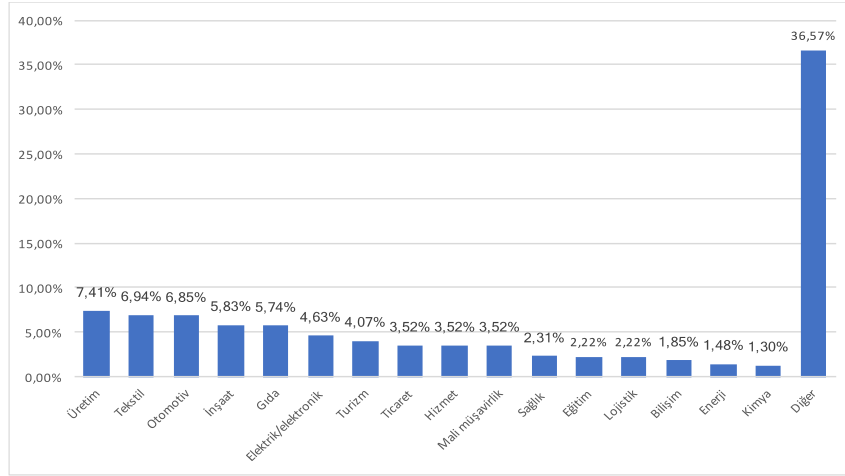
İlanlarda istenen tecrübe seviyesi hangisidir?		
	Frekans	TİOF
5 yıla kadar	862	%79,81
10 yıla kadar	53	%4,91
15 yıla kadar	6	%0,56
20 yıl ve fazlası	5	%0,46
Tecrübeli ya da tecrübesiz	139	%12,87
Tecrübe belirtilmemiş	15	%1,39
Toplam	1080	%100,00
İlanlarda istenen askerlik durumu hangisidir? (BFSİ)		
	Frekans	ciOF
Yapıldı	674	%50,94
Muaf	334	%25,25
Tecilli	22	%1,66
Yapılmadı	2	%0,15
Askerlik durumu belirtilmemiş	291	%22,00
Toplam	1323	%100,00
İlanlarda istenen unvan hangisidir?		
	Frekans	TİOF
Muhasebe elemanı	361	%33,43
Muhasebe sorumlusu	200	%18,52
Ön muhasebe elemanı	178	%16,48
Ön muhasebe sorumlusu	44	%4,07
Muhasebe görevlisi	37	%3,43
Genel muhasebe elemanı	11	%1,02
Genel muhasebe sorumlusu	7	%0,65
Diğer	242	%22,41
Toplam	1080	%100,00

Muhasebe ile ilgili işletmeler tarafından verilen ilanların iller bazında dağılımında bakıldığında, ilanların genelde Türkiye'nin en büyük illerinde dağıldığı Grafik 1'de görülmektedir. Buna göre ilanların yarısından çoğu (%52,19) İstanbul ili için verilmiştir. İstanbul'u %10,95'le Ankara ve %6,75'le İzmir takip etmektedir. İlanlarda az da olsa yurtdışı tercihi olduğu görülmüştür.

Grafik 1: İlanlar hangi il için çıkmıştır? (BFSİ)

Grafik 2: İlanlar Hangi Sektör İçin Çıkmıştır?

İlanların verildiği sektör incelendiğinde 20’den fazla sektörle karşılaşmıştır. Bu sektörlerden ilan oranı %1,30’un üzerinde olan 16 sektör grafikte gösterilmiş kalan sektörler ise “diğer” kategorisine alınmıştır (Bknz Grafik 2). En çok ilan veren sektörlerin başında %7,41’le “üretim”, %6,94’le “tekstil” ve %6,85’le “otomotiv” sektörü olurken, en az ilan veren sektörler ise %1,30’la “kimya” ve %1,48’le “enerji” sektörü olmuştur.

4.4.2. Niteliklerle İlgili Bulgular

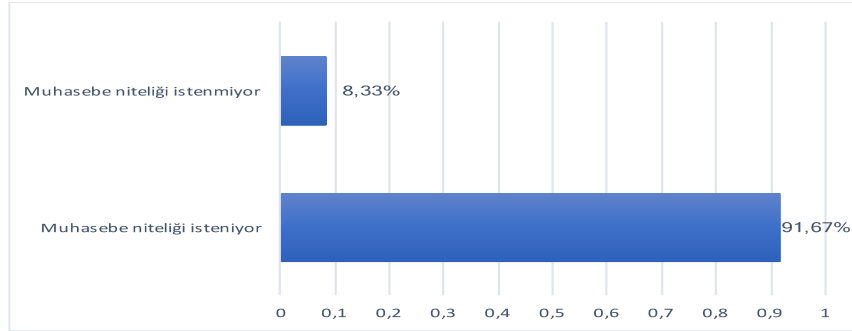
İşletmelerin muhasebe ilanlarında elemanlardan istedikleri niteliklerle ilgili elde edilen bulgular aşağıdaki tablo ve grafiklerle gösterilmiştir.

Tablo 2: İlanlarda Yazılı Olan Muhasebe İle İlgili Nitelikler^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Genel Muhasebe (Dönem İçi-Dönem Sonu)	692	%48,87	%64,07	0,069075664
Muhasebe Evrak İşlemleri	160	%11,30	%14,81	0,015971252
Mali Tablolar	152	%10,73	%14,07	0,015172689
Maliyet Muhasebesi	137	%9,68	%12,69	0,013675384
Dış Ticaret Muhasebesi	92	%6,50	%8,52	0,00918347
İnşaat Muhasebesi	32	%2,26	%2,96	0,00319425
Muhasebe Standartları	16	%1,13	%1,48	0,001597125
Konaklama Muhasebesi	14	%0,99	%1,30	0,001397485
Yönetim Muhasebesi	7	%0,49	%0,65	0,000698742
Acente Muhasebesi	4	%0,28	%0,37	0,000399281
Muhasebe niteliği istenmemiş	90	%6,36	%8,33	Hesaplanmadı
Diğer	20	%1,41	%1,85	0,001996406
Toplam	1416	%100,00		0,132361749

İşletmelerin iş ilanlarında muhasebe ile ilgili hangi nitelikleri istediğine bakıldığında “Genel Muhasebe” niteliğinin toplam ilanlar içerisinde %64,07 ile ilk sırada yer aldığı Tablo 2’den anlaşılmaktadır. İlanlarda yapılan içerik analizinde karşılaşılan “tek düzen hesap planı bilgisi”, “dönem içi işlemler” ve “dönem sonu işlemler” bu başlık altında birleştirilmiştir. İş ilanlarında sektöre göre de muhasebe bilgileri istendiği karşılaşılan bir diğer durumdur. Tablo 2’de de görüleceği gibi inşaat sektörü, turizm sektörü gibi sektörlerden verilen ilanlarda “inşaat muhasebesi”, “konaklama muhasebesi” gibi ihtisas muhasebesi nitelikleri ile karşılaşılmıştır. Başvuruda bulunacak aday muhasebe elemanları için “muhasebe ile ilgili nitelikler”in etkisi yaklaşık %13,24’tür.

Grafik 3: İşletmelerin Muhasebe Nitelikleri Beklentisi

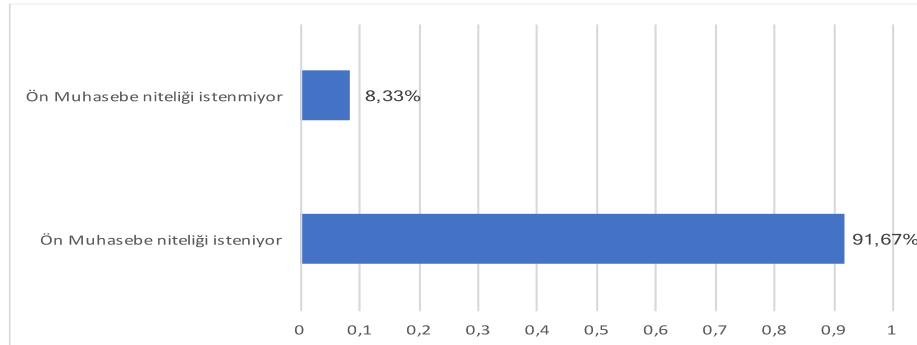
İncelenen ilanların %91,67'si gibi büyük çoğunluğunda muhasebe nitelikleri aday çalışanlardan istenmektedir.

Tablo 3: İlanlarda Yazılı Olan Ön Muhasebe İle İlgili Nitelikler (BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Cari İşlemler	518	%23,46	%47,96	0,051706928
Fatura İşlemleri	488	%22,10	%45,19	0,048712318
Banka İşlemleri	303	%13,72	%28,06	0,030245558
İrsaliye İşlemleri	172	%7,79	%15,93	0,017169096
Kasa İşlemleri	164	%7,43	%15,19	0,016370533
Stok İşlemleri	160	%7,25	%14,81	0,015971252
Çek/Senet İşlemleri	133	%6,02	%12,31	0,013276103
Gelir/Gider İşlemleri	63	%2,85	%5,83	0,00628868
Sipariş İşlemleri	46	%2,08	%4,26	0,004591735
Bütçe İşlemleri	40	%1,81	%3,70	0,003992813
Ön Muhasebe Niteliği İstenmemiş	90	%4,08	%8,33	Hesaplanmadı
Diğer	31	%1,40	%2,87	0,00309443
Toplam	2208	%100,00		0,211419445

Ön muhasebe nitelikleri incelendiğinde Tablo 3'ten de görüleceği gibi ilk sıraları sırasıyla "cari işlemler", "fatura işlemleri" ve "banka işlemleri" almaktadır. Özellikle son yıllarda kayıt dışı ekonomiyi önlemek amacıyla alınan "fatura bedelinin bankadan ödenmesi", "alış satış faturaların karşılıklı mutabakatı" gibi tedbirler işletmelerin iş ilanlarında aday elemanlardan istediği nitelikleri ön muhasebe bilgisi bazında etkilemiştir. Başvuruda bulunacak aday muhasebe elemanları için "ön muhasebe ile ilgili nitelikler" in etkisi yaklaşık %21,14'tür.

Grafik 4: İşletmelerin Ön Muhasebe Nitelikleri Beklentisi

İşletmeler ilanlarında %91,67 oranda ön muhasebe niteliklerine yer vermişlerdir. Bu oran muhasebe nitelikleri ile aynı düzeydedir. Bu durum işletmelerin aday elemanlardan istediği muhasebe ve ön muhasebe bilgisine önem verdiğinin göstergesidir. Fakat ilanların içeriğine sayısal

bazda bakıldığında ön muhasebe nitelikleri için 2118, muhasebe ile ilgili nitelikleri için ise 1326 ifadenin kullanıldığını belirtmek gerekir. Bu da işletmelerin ön muhasebe niteliklerine özelliğ bazında daha fazla önem verdiğinin bir göstergesidir.

Tablo 4: İlanlarda Yazılı Olan Maliye ve SGK İşlemleri İle İlgili Nitelikler ^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Beyanname	304	%48,18	%28,15	0,030345378
SGK-Bildirge	133	%21,08	%12,31	0,013276103
BA/BS İşlemleri	194	%30,74	%17,96	0,019365143
Toplam	631	%100,00	%58,42	0,062986624

İşletmeler ile devlet arasında köprü görevi gören “maliye ve sosyal güvenlik kurumu (SGK)” için düzenlenen belgeler ile ilgili niteliklerin arandığı ilanlarda “beyanname, SGK bildireleri, BA/BS” işlemleri olmak üzere üç başlık altında toplamam mümkündür. Bu işlemler içerisinde “beyanname işlemleri” tüm ilan içerisinde %28,15’le ilk sıradadır. Oranın düşük olmasının nedeni işletmelerin bu tür işlemleri daha çok profesyonel muhasebecilere yani mali müşavirlere yaptırmasıdır. İşletmelerin bu tercihleri “maliye ve SGK işlemleri” ile ilgili niteliklerin ilanlardaki oranın düşük kalmasına sebep olmuş ve toplamda ilanların %58,42’sinde “maliye ve SGK işlemleri” ile ilgili niteliği arandığı görülmüştür.

Tablo 5: İlanlarda Yazılı Olan Muhasebe Paket Program Nitelikleri ^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Logo	246	%21,30	%22,78	0,0245558
Mikro	113	%9,78	%10,46	0,011279697
Netsis (Logo)	80	%6,93	%7,41	0,007985626
SAP	48	%4,16	%4,44	0,004791376
ETA	48	%4,16	%4,44	0,004791376
Zirve	45	%3,90	%4,17	0,004491915
Luca	40	%3,46	%3,70	0,003992813
ERP	26	%2,25	%2,41	0,002595328
Nebim	24	%2,08	%2,22	0,002395688
Likom	10	%0,87	%0,93	0,000998203
İsim Belirtilmeyen Program	59	%5,11	%5,46	0,005889399
Diğer	104	%9,00	%9,63	0,010381314
Paket program istenmiyor	312	%27,01	%28,89	Hesaplanmadı
Toplam	1155	%100,00		0,084148533

Günümüzde muhasebe ile ilgili işlemler artık bilgisayar programları vasıtasıyla yapılmaktadır. Bu yüzden muhasebe işlemlerini yapacak elemanın en az bir muhasebe paket program bilmesi günümüzün kaçınılmaz sonuçlarındandır. İşletmelerdeki duruma bakıldığında incelenen ilanların toplamının %71,11’nde muhasebe paket program istendiği Tablo 5’ten anlaşılmaktadır. Bu programlardan “Logo”, “Mikro” ve “Netsis (Logo)” ilk üç sırayı paylaşmaktadır. Başvuruda bulunacak aday muhasebe elemanları için “muhasebe paket programı nitelikleri”nin etkisi yaklaşık %8,41’dir.

Tablo 6: İşletmeler İlanlarda Hangi Bilgisayar Bilgisi İstiyor? ^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Ofis programları	784	%71,66	%72,59	0,078259134
Bilgisayar kullanımı	24	%2,19	%2,22	0,002395688
İleri düzey bilgisayar kullanımı	10	%0,91	%0,93	0,000998203
Bilgisayar bilgisi istenmiyor	276	%25,23	%25,56	Hesaplanmadı
Toplam	1094	%100,00		0,081653025

Muhasebe işlemlerinin bilgisayar programı vasıtasıyla yapılması aday elemanların bilgisayar bilgisinin de yapılacak işleri gerçekleştirebilecek düzeyde olması gerektiğini gösterir. Bu duruma

ilanlarda üç başlıkla karşılaşılmıştır. İşletmelerin %74,44'ü aday elemanlardan “bilgisayar bilgisi” istemektedir. Bu oran muhasebe paket program oranına (%71,11) yakın çıkmıştır. Bilgisayar bilgisi ile cevaplar içerisinde ilk sırayı %71,66'yla “Ofis programları” yer almaktadır. “Ofis programları” cevabının yüksek çıkması muhasebe işlemleri ile ilgili yazışma, özetleme, ara raporlama, sunum ve bilgi notları ile dilekçe vb. matbu formların bu programlar vasıtasıyla oluşturulabilmesidir. Ayrıca oranın yüksekliği aday elemanları yetiştiren eğitim kurumlarının da müfredatlarında bunu dikkate almasını gerektirir.

Tablo 7: İlanlarda Yazılı Olan Personel İşlemleri İle İlgili Nitelikler ^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Personel Özlük İşlemleri	163	%56,40	%15,09	0,016270713
Ücret Bordrosu İşlemleri	124	%42,91	%11,48	0,01237772
Personel Avans/Gider İşlemleri	2	%0,69	%0,19	0,000199641
Toplam	289	%100,00	26,76	0,028848073

Araştırmada bazı ilanların özellikle “personel işlemleri” ile ilgili niteliklerin üzerinde durduğu görülmüştür. Bunlar Tablo 6’da görüldüğü gibi üç başlıkta toplanmıştır. İlanlarda toplam 289 adet personel işlemleri ile ilgili niteliklerle karşılaşılmıştır. Bu oran tüm ilanların %26,76’nı oluştururken, “personel özlük işlemleri” %56,50 cevaplanma oranı ile bunların yarısını oluşturmaktadır.

Tablo 8: İlanlarda Yazılı Olan Elektronik Belgelerle İlgili Nitelikleri ^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
E-fatura	156	%13,07	%14,44	0,01557197
E-defter	84	%7,04	%7,78	0,008384907
E-arşiv	24	%2,01	%2,22	0,002395688
E-bildirge	11	%0,92	%1,02	0,001098024
E-beyanname	8	%0,67	%0,74	0,000798563
Diğer	3	%0,25	%0,28	0,000299461
Elektronik belge bilgisi istenmiyor	908	%76,05	%84,07	Hesaplanmadı
Toplam	1194	%100,00		0,028548612

Ekonomik hayatta kayıt dışılığı önlemek amacıyla GİB ve SGK gibi kamu kurumları nezdindeki rutine dönüşen işlemleri işletmeler açısından kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmeyi amaçlayan “elektronik işlemlere” iş ilanlarında “elektronik belgeler”le ilgili nitelikler olarak karşılaşılmıştır. Bu işlemleri oluşturan belgelerle ilgili yeterlilikler günümüz ve gelecekteki muhasebe aday elemanlarında olması gereken nitelikler arasındaki yerini hızlı bir şekilde almıştır. Tablo 8 incelendiğinde toplam ilanların %15,93’ünde “elektronik belgeler”le ilgili niteliklerin istendiği görülmektedir. Henüz bu tür işlemlerin tüm işletmeleri kapsamaması ve yine bu tür işlemleri kapsayan işletmelerin işlemlerinin birçoğunun profesyonel muhasebeciler tarafından yapıyor olması muhasebe elemanı arayan ilanlarda oranın düşük kalmasına sebep olsa da ilerleyen zamanlarda oranın yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu sebeple, lise, önlisans ve lisans düzeyindeki eğitim kurumlarının ders müfredatlarında kamu elektronik belge sistemi, e- bildirge, e-beyanname gibi uygulamalara yer vermelerinin yakın gelecekte bir zorunluluk halini alacağı öngörülebilir.

Tablo 9: İşletmeler İlanlarda Hangi Mevzuat veya Kanun Bilgisi İstiyor? ^(BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
SGK mevzuatı	118	%9,92	%10,93	0,011778798
Vergi mevzuatı	114	%9,58	%10,56	0,011379517
Yasal mevzuat	107	%8,99	%9,91	0,010680775
Muhasebe mevzuatı	43	%3,61	%3,98	0,004292274
İş Kanunu	17	%1,43	%1,57	0,001696945
Türk Ticaret Kanunu	10	%0,84	%0,93	0,000998203
Mevzuat bilgisi istenmiyor	767	%64,45	%71,02	Hesaplanmadı
Diğer	14	%1,18	%1,30	0,001397485
Toplam	1190	%100,00		0,042223997

Muhasebe işlemleri ile ilgili mevzuatlar ve kanunların bilinmesi işlemlerin doğru yapılabilmesi açısından önem taşımaktadır. Fakat bu mevzuat ve kanunlara hakim olabilmek için iyi bir eğitim ve tecrübe şarttır. İşletmelerin muhasebe ilanlarına bakıldığında (Tablo 9) “mevzuat veya kanun” bilgisinin istenme oranı %28,98 olmuştur. Oranın dağılımında SGK ve vergi mevzuatının yaklaşık %10’larla ilk sırada yer aldığı bunu da %8,99’la “yasal mevzuat” niteliğinin takip ettiği Tablo 9’dan anlaşılmaktadır. İlanlarda karşılaşılan “yasal mevzuat” ve “muhasebe mevzuatı” kavramlarının muhasebe işlemleri ile ilgili vergi kanunu, iş kanunu, ticaret kanunu, muhasebe kayıt yönetmelikleri gibi birçok bilgiyi tek bir başlıkta gösterme çabası olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 10: Raporlama, Analitik ve Analiz Yetenekleri İle İlgili Bilgiler

İşletmeler ilanlarda raporlama yeteneği istiyor mu?			
	Frekans	TİOF	Katsayı
Evet	431	%39,91	0,043022559
Raporlama yeteneği belirtilmemiş	649	%60,09	Hesaplanmadı
Toplam	1080	%100,00	0,043022559
İşletmeler ilanlarda analitik yetenek istiyor mu?			
	Frekans	TİOF	Katsayı
Evet	243	%22,50	0,024256339
Analitik yetenek belirtilmemiş	837	%77,50	Hesaplanmadı
Toplam	1080	%100,00	0,024256339
İşletmeler ilanlarda analiz yeteneği istiyor mu?			
	Frekans	TİOF	Katsayı
Evet	57	%5,28	0,005689758
Analiz yeteneği belirtilmemiş	1023	%94,72	Hesaplanmadı
Toplam	1080	%100,00	0,005689758

İşletmelerin muhasebe ilanlarındaki raporlama, analitik ve analiz yeteneği ile ilgili bilgiler incelendiğinde, bunlarla ilgili istenen yetenek oranları sırasıyla %39,91 - %22,50 ve %5,28 olarak tespit edilmiştir. Oranların en düşüğü analiz yeteneği ile ilgilidir. Oran düşüklüğünün sebebi işletmelerde gerek mali tablo raporlarında gerek diğer raporlamalardaki analizlerin daha çok üst yönetim tarafından yapılması olarak tahmin edilmektedir. Burada karşılaşılan en yüksek oran raporlama yeteneğindedir. Mali tablo, işletme bütçeleri, nakit bütçeleri gibi konuları içeren raporlama hem muhasebe paket programları hem de ofis programları vasıtasıyla yapılabilmektedir. Dolayısıyla raporlama yeteneğine sahip olabilmek için bu programların eğitimini muhasebenin diğer gerekli temel eğitimi ile birlikte almak gerekir. Raporlama yeteneğini destekleyen yeteneklerden olan analitik yeteneğin oranı ise %22,50 kalmıştır. Analitik yetenek daha çok eğitim kurumlarında matematik, istatistik, sayısal yöntemler, ekonometri gibi temeli hesaplama işlemlerine bağlı olan dersler vasıtasıyla aday elemanlara aktarılmaktadır. Bu noktada kişinin doğuştan gelen birtakım yeteneklerini de göz ardı etmemek gerekir.

Tablo 11: İşletmeler İlanlarda Hangi Yabancı Dili İstiyor? (BFSİ)

Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
İngilizce	116	%10,67	%10,74	0,011579158
Arapça	5	%0,46	%0,46	0,000499102
Almanca	2	%0,18	%0,19	0,000199641
Rusça	2	%0,18	%0,19	0,000199641
Balkan dilleri	1	%0,09	%0,09	9,98203E-05
Yabancı dil istenmiyor	961	%88,41	%88,98	Hesaplanmadı
Toplam	1087	%100,00		0,012577361

İlanlardaki yabancı dil tercihinin bakıldığında işletmelerin sadece %11,02’sinde yabancı dil niteliği istendiği ve bu niteliğin %10,74’nün “İngilizce” olduğu Tablo 10’dan anlaşılmaktadır. Genel itibarıyla yapılan incelemede yabancı dil tercihinin yurtdışında çalışmalar için verilen ilanlarda ve dış ticaret işlemlerine sahip olan işletmelerin ilanlarında olduğu görülmüştür. Yabancı dil oranının

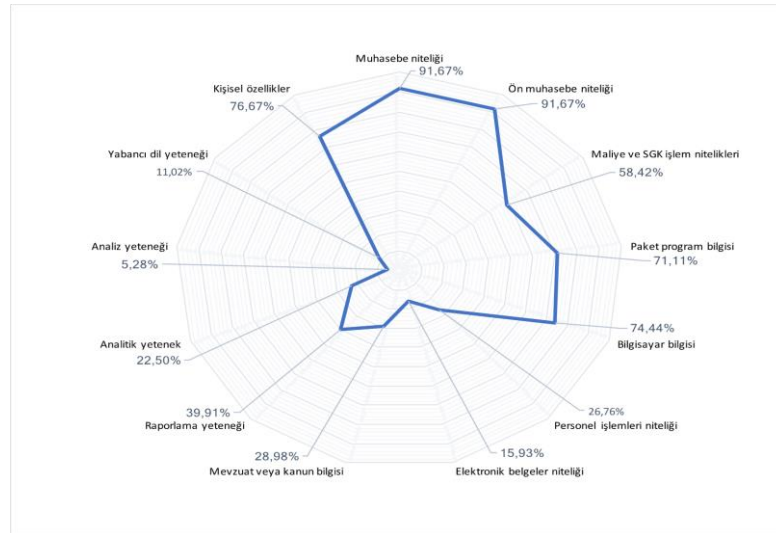
düşük olmasının sebebi muhasebe kayıtlarının, paket programların, mevzuatların, kanunların, raporlamanın Türkçe yapılıyor olması olarak düşünülmüştür.

Tablo 12: İlanlarda Yazılı Olan Kişisel Özelliklerle İlgili Nitelikler^(BFSİ)

Aranılan Nitelikler	Frekans	CİOF	TİOF	Katsayı
Ekip çalışması yatkın olmak	439	%16,39	%40,65	0,043821122
İletişim yeteneğine sahip olmak	360	%13,44	%33,33	0,035935316
Çözüm odaklı olmak	158	%5,90	%14,63	0,015771611
Sorumluluk sahibi olmak	153	%5,71	%14,17	0,015272509
Dikkatli olmak	147	%5,49	%13,61	0,014673588
Disiplin sahibi olmak	146	%5,45	%13,52	0,014573767
Sonuç odaklı olmak	144	%5,38	%13,33	0,014374127
İnsan ilişkileri güçlü olmak	141	%5,26	%13,06	0,014074666
İş takibi	123	%4,59	%11,39	0,0122779
Esnek çalışma	109	%4,07	%10,09	0,010880415
Planlama ve Organizasyon becerisi	88	%3,28	%8,15	0,008784188
Titiz olmak	88	%3,28	%8,15	0,008784188
Arşivleme ve dosyalama becerisi	73	%2,72	%6,76	0,007286884
Diksiyon	57	%2,13	%5,28	0,005689758
Hedef odaklı olma	40	%1,49	%3,70	0,003992813
Zaman yönetimi	38	%1,42	%3,52	0,003793172
Kişisel özellik istenmiyor	252	%9,41	%23,33	Hesaplanmadı
Diğer	123	%4,59	%11,39	0,0122779
Toplam	2679	%100,00		0,242263925

Araştırmada “muhasebe ve ön muhasebe” ile ilgili niteliklerinden sonra karşılaşılan %76,67 ile en yüksek istenme oranına sahip olan “kişisel özellikler” yeteneğidir. Kişisel özellikler adayın karakteristik özelliğinin yanı sıra eğitimle elde edebileceği toplum içerisinde veya bir kurum içerisindeki davranışlarını etkileyecek birtakım özelliklerden oluşmaktadır. İlanların incelemesi sırasında cevapların içerisinde toplamları %63,02 olan Tablo 12’den de görülen ilk sekiz özellik karşılaşılmıştır.

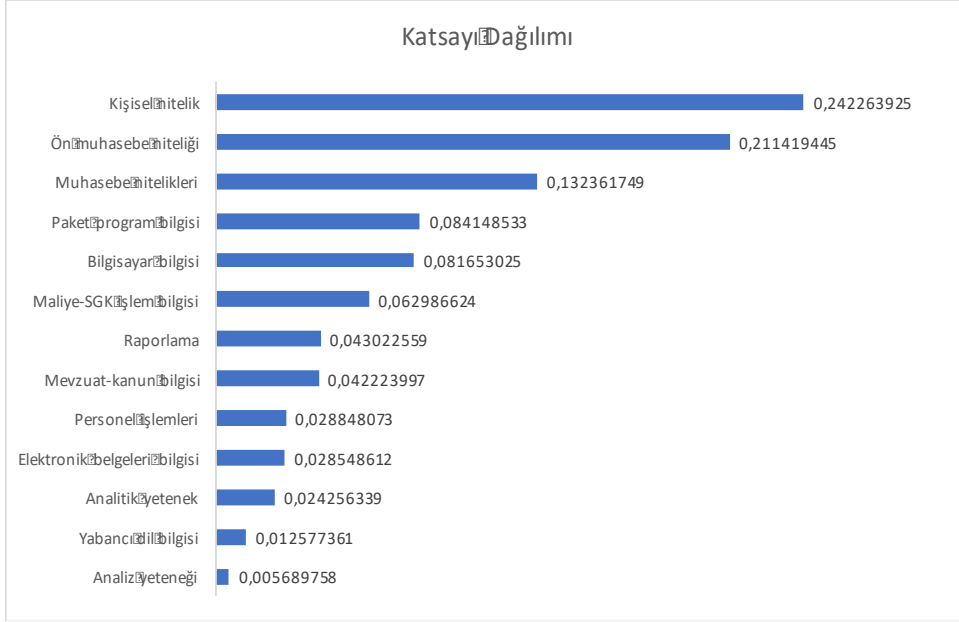
Grafik 5: Niteliklerin İlanlara Göre Dağılımı

Toplam ilanlar üzerinden niteliklerin dağılımı Grafik 5’te görüldüğü gibidir. Buna göre muhasebe ilanı veren işletmelerin en çok tercih ettiği nitelik “muhasebe niteliği” ve “ön muhasebe niteliği” olmuştur. İşletmelerin ikinci tercihi “kişisel özellikler”, üçüncü tercihi ise “paket programlar bilgisi”

olmuştur. İşletmelerin en az tercih ettikleri nitelikler ise “analiz yeteneği” ve “yabancı dil yeteneği” olmuştur.

Grafik 6: Niteliklerin Verilen Cevaplara Göre Oluşturulan Katsayı Dağılımı

Özellikle işletmelerin talep ettikleri niteliklerin önem sırasını tespit etmek amacıyla “katsayı” hesaplaması yapılmıştır (Bknz Formül 3). Bu hesaplama sonucunda işletmelerin en önem verdiği niteliğin “kişisel özellikler”le ilgili nitelikler olduğu ortaya çıkmıştır (Bknz Grafik 6). Bu niteliği sırasıyla “ön muhasebe niteliği” ve “muhasebe nitelikleri” takip etmektedir. İşletmelerin verdikleri cevaplarda en düşük katsayı oranı “analiz yeteneği” ve “yabancı dil yeteneği”nde karşılaşmıştır.

5. Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışmada işletmelerin muhasebe elemanlarından beklediği nitelikler internet platformlarından üzerinden yayınlanan iş ilanlarından aranarak incelenmiştir. Çalışmada muhasebe elemanı nitelikleri sınıflandırılmış ve yoğunluk katsayıları hesaplanmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgulardan birisi işletmelerin muhasebe elemanlarından yoğun olarak beklediği nitelikler “kişisel özellikler”, “ön muhasebe nitelikler” ve “muhasebe nitelikleri” olmuştur. Bu üç niteliğin yoğunluk oranı %58,61’dir. İşletmelerin en az beklenti içerisinde olduğu nitelikler ise “analitik düşünme”, “yabancı dil bilgisi” ve “analiz yeteneği” nitelikleri olmuştur. Bu niteliklerin yoğunluk oranları ise %4,26’dır.

Analizden elde edilen sonuçlardan bir diğeri de nitelik katsayılarının geometrik ortalamalarına göre “muhasebe elemanı” profilinin ortaya çıkarılabilmesi olmuştur. Buna göre her bir niteliğin geometrik ortalaması aşağıdaki formülle hesaplanmış ve daha sonra ortalamanın üstünü oluşturan niteliklerle altını oluşturan nitelikler sınıflandırılmıştır.

$$\text{Geometrik Ortalama} = ((x_1)(x_2)(x_3)....(x_n))^{1/n} \quad (4)$$

X_n = niteliğin katsayısı

n = nitelik sayısı

Niteliklerle ilgili elde edilen ortalama sonuçları ve sınıflandırması aşağıdaki gibi olmuştur.

Tablo 13: Niteliklerin Geometrik Ortalaması

Nitelikler	Geo. Ort.	
Kişisel özellikler	0,01163075	
Ön muhasebe niteliği	0,01288105	
Muhasebe nitelikleri	0,00425828	
Paket program bilgisi	0,00514691	
Bilgisayar bilgisi	0,00571998	
Maliye-SGK işlem bilgisi	0,01983328	Tüm niteliklerin genel geometrik ortalaması
Raporlama	0,04302256	
Mevzuat-kanun bilgisi	0,00393259	0,04821979
Personel işlemleri	0,00342583	
Elektronik belgeleri bilgisi	0,00208492	
Analitik yetenek	0,02425634	
Yabancı dil bilgisi	0,00047024	
Analiz yeteneği	0,00568976	

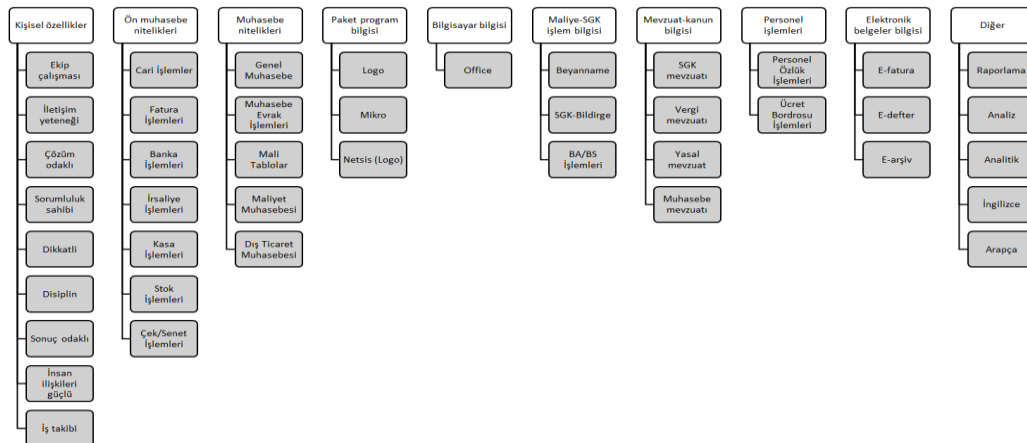
Ortalama hesaplamadaki amaç bir muhasebe meslek adayının her bir nitelik için ortalama bilmesi gereken becerileri tespit etmektir. Buna göre her bir niteliğin geometrik ortalamaları Tablo 13'de gösterildiği hesaplanmıştır. Bu ortalamalara göre oluşan alt nitelik grupları Şekil 2'de gösterildiği gibi oluşturulmuştur.

Yapılan araştırma sonucunda işverenlerin muhasebe elemanlarından talep ettiği nitelikler 13 üst başlık ve 81 alt başlıkta sınıflandırılmıştır. İşverenlerin taleplerindeki niteliklerin yoğunluğuna bakıldığında ise ortaya ortalama üstü muhasebe elemanı profili Şekil 2'de görüldüğü gibi çıkarılmıştır. Buna göre iyi bir muhasebe elemanı profilinde nitelikler 10 üst başlık ve 42 alt başlıkla sınıflandırılmıştır (Bknz Şekil 2). Bu başlıklardaki niteliklere sahip olan bir muhasebe meslek adayı işveren taleplerinin %86,06'sını karşılayacaktır. Oranın yüksekliği hem meslek eğitimi veren kurumların hem de meslek adaylarının bu nitelikleri dikkate alması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada sosyo-demografik özelliklerde analiz edilmiştir. Buna göre muhasebe meslek adaylarının Türkiye'nin büyük illerinde yaşaması, özellikle üretim, tekstil, otomotiv, inşaat ve gıda sektörü uygulamalarını bilmesi, erkek adayların askerlikle ilişkisinin olmaması, üniversite mezunu olması gibi nitelikleri işveren taleplerini karşılamadaki olasılıklarını yükseltmektedir.

Muhasebe sadece kayıt sistemi veya vergi yasaları çerçevesinde bilgi hazırlayan bir sistem olarak düşünülmemelidir. Muhasebe işletmenin içinde bulunduğu çevredeki değişimlerden doğrudan etkilenen ve kendini sürekli güncelleyen bir bilgi sistemidir. Bu bütün içinde yalnızca muhasebe bilgisi yeterli olmayıp, iktisat, maliye, hukuk, işletmecilik gibi bilgilerle muhasebecilerin donanması gerekmektedir (Zaif ve Ayanoglu, 2007:117).

Şekil 2: Ortalama Üstü Muhasebe Elemanı Nitelikleri

Muhasebe meslek mensuplarının, günümüzde finansal ve finansal olmayan bilgileri değerlendiren, yorumlayan ve yönetici için gereken bilgileri belirleyip zamanında ortaya konmasını sağlayacak özelliklerle donatılmış ve bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Buna paralel olarak da üniversitelerde muhasebe ders programlarının değişen piyasa koşullarına, kanunlara, yönetmeliklere, taleplere göre sürekli olarak yenilenmesi gereklidir. Buna göre muhasebe programları sürekli öğrenmenin inşa edileceği temel yaratacak içerikte olmalı, problem ve fırsatların tanımlanması, istenen bilginin araştırılıp öğrenilmesi ve mantıklı sonuca ulaşılmasını sağlayacak prosedürleri kavrayacak bir süreçte sahip olmalıdır (Boyd vd., 2000:37).

Muhasebe mezunlarının günümüz iş ortamında ayakta kalabilmesi ve işveren gereksinimlerine cevap verebilmesi için, özel ve kamu sektöründeki talepleri dikkate alması ve kendi bilgi, beceri ve yeterliliklerini bu yönde geliştirmesi gerekmektedir. Bu durum muhasebe meslek adaylarını yetiştiren eğitim kurumları için de geçerlidir. Eğitim kurumlarındaki müfredatlar ile piyasa talepleri arasındaki boşlukların doldurulması kaliteli meslek adaylarının doğmasına yol açacaktır.

Kaynakça

- ACCA (2016). *Professional Accountants The Future: Drivers of Change and Future Skills*. London, United Kingdom.
- Akbulut, Y. (1999). Meslek Ahlakı Kriterleri ve Muhasebe Mesleği Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 1(1),125-143.
- Allahverdi, M. ve Kuzucu, S. C. (2015). Önlisans Muhasebe Bölümü Mezunlarının Meslek Standardı Problemi ve Bir Standart Önerisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39),770-778.
- Alkan, G. (2015). İşletmelerin Önlisans Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: İzmir’de Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17(1), 137-158.
- Andone, I. (2007). The Competency-Based Approach For Accounting Education In Romania. Erişim Adresi http://anale.feaa.uaic.ro/anale/resurse/02_Andone_I_-_The_competency-based_approach_for_accounting_education_in_Romania.pdf
- Ayboğa, H. (2003). Globalleşme Sürecinde Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek Mensuplarının Eğitimi. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1),327-359.
- Başar, A. B. (2005). Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin İstenilen Bilgi ve Beceriler ile Muhasebe Eğitiminin Değişen Yüzü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 9-19.
- Boyd, D. T., Boyd, S. C., ve Boyd, W. L. (2000). Changes in Accounting Education: Improving Principles Content for Better Understanding. *Journal of Education for Business*, 76(1), 36-42.
- Daştan, A. (2008). *Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi*. 1. Baskı, Ankara, SPK Yayını, No: 209.
- Demirci D. Ş., Kıymaz M. ve Ağsakal A. (2015). Yükseköğretimde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebe Mesleğine Giriş Sınavlarına Katkısı: Devlet Üniversiteleri İşletme ve Muhasebe Bölümleri Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, Sayı: 13, 264-280.
- Ghasemi M., Shafeiepour V., Aslani M. and Barvayeh E. (2011). The Impact of Information Technology (IT) on Modern Accounting Systems. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, Published by Elsevier Ltd, 28, 112-116.

- Hatunoğlu, Z. ve Kılıcı M. (2014). Hastane İşletmelerinin İstihdam Ettikleri Muhasebe Elemanlarında Aradıkları Nitelikler ve Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: Kahramanmaraş, Gaziantep ve Osmaniye İllerinde Bir Alan Çalışması. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 228-241.
- IFAC (2017). Handbook of International Education Pronouncements, Erişim Adresi <https://www.ifac.org/publications-resources/2017-handbook-international-education-pronouncements>
- İŞKUR (2017). 2016 İstatistik Yıllığı. Erişim Adresi <http://www.iskur.gov.tr/tr-tr/kurumsalbilgi/istatistikler.aspx#dltop>
- İŞKUR (2018). 2017 İşgücü Piyasası Araştırmaları Türkiye Raporu. Erişim Adresi <http://www.iskur.gov.tr/tr-tr/kurumsalbilgi/raporlar.aspx#dltop>
- Karahan, M., Sürme, M. ve Gül, M. (2017). Konaklama ve Yiyecek-İçecek İşletmeleri Muhasebe Çalışanlarının Yeterliliklerini Belirlemeye Yönelik Görgül Bir Araştırma. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 9(17): 205-214.
- Kavanagh, M.H. ve Drennan, L. (2008). What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from student perceptions and employer expectations. *Accounting and Finance*, 48: 279-300.
- Liyan, L. (2013). The Impact of Information Technology on Accounting Theory, Accounting Profession, and Chinese Accounting Education. *The Twelfth Wuhan International Conference on E-Business*, 748-753.
- Marşap, B. (1996). Muhasebe Mesleği, Fonksiyonları ve Meslek Mensuplarının Nitelikleri. *Yaklaşım Dergisi*, 37: 19-23.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu (2015). Ulusal Meslek Standardı: Ön Muhasebe Elemanı – Seviye 4. Erişim Adresi https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_revizyon&task=indir&id=4&standart_id=3263
- Mulder, M. (2014). *Conceptions of Professional Competence*. In: S. Billett, C. Harteis, H. Gruber (Eds). International Handbook of Research in Professional and Practice-based Learning. Dordrecht: Springer. 107-137.
- Ngoo, Y. T., Tiong, K. M. ve Pok, W. F. (2015). Bridging the Gap of Perceived Skills between Employers and Accounting Graduates in Malaysia. *American Journal of Economics*, 5(2), 98-104.
- Özyürek, H. (2012). Muhasebe Meslek Mensuplarının Taşınması Gereken Nitelikler. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 139-148.
- Pekdemir, R. ve Önal, M. M. (1999). Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Muhasebe Mesleğine Etkileri. *Yönetim*, Yıl 10, 34: 7-14.
- Penafort, F. ve Ahmad, B. B. (1997). Employers Expectations on Today's Accounting Profession: A Malaysian Case-Study. *Asian Review of Accounting*, 5(2), 78-97.
- Sayım, F. ve Usman, Ö. (2016). Muhasebe Mesleği İçin Mesleki Durum Analizi Kriterlerinin Belirlenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 105-122.
- Şengel, S. (2011). Türkiye’de Muhasebe Meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 50, 167-180.
- TÜRMOB (2015). *IFAC: Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı*. Çev: Seher Gündoğdu vd., Ankara.
- TÜRMOB (2017). Faaliyet Raporları, Erişim Adresi <http://www.turmob.org.tr/>

Gücenme, Ü. (2010). *Genel Muhasebe*. Alfa Aktüel, 4. Baskı, Bursa.

Yıldız, G. (2010). Muhasebe Mesleğinde Meslek Etiği ve Kayseri İl Merkezinde Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İİBF dergisi*, 36:155-178.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1): 115- 136.

3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, 1989.

A RESEARCH ON DETERMINING THE QUALIFICATIONS OF ACCOUNTING PROFESSION STAFF IN TURKEY

Extended Abstract

Aim: The accounting profession has always helped shape and support economies of all types and sizes of businesses, government agencies and other organizations. Therefore, to continue to add value, the practitioners, educators and employers of the accounting profession should meet the present needs and anticipate the emerging demands. With the changing, developing and diversifying needs of today's economy, the qualifications demanded by the accounting profession have increased and new qualifications have emerged that have some non-accounting functions in contrast to traditional accounting transactions. It is necessary for the professional accountant to possess all of these qualities sufficiently to provide businesses with more efficient operations and to provide information about business activities in a more rapid, healthy and reliable way to the business-related circles. In Turkey, the accounting profession is useful in examining two different perspectives. These are the "professional accounting profession" group created by financial advisors and the "non-professional accounting profession group" created by professional members. A professional accountant is a person who meets the conditions required to be accepted as a member of the country organizations or auditing or accounting professional organization authorized to legally edit the accounting profession. For professional accounting profession in Turkey, in 1989, law numbered 3568 was issued and the terms of being a professional accountant were noted. Non-professional accounting professions have not conducted the professional requirements, but are more in the public or private sectors to assist the consultants who are legally entitled to work in all sorts of pre-accounting operations, and It is usually the professional community of people who perform accounting transactions as an intermediate element. The qualities expected from this community are entirely shaped by the demands of the business world. The aim of the research to reveal the qualities required for the accounting profession in Turkey and the element is classified according to the characteristics of these qualities. In accordance with this aim, the qualifications were classified and the proportion of the qualities demanded was uncovered. Attempts have been made to reveal the profession staff profile with the rates revealed.

Method(s): In the research, job advertisements made on the internet were analyzed by content analysis method. The "accounting" key word advertisements which were published between 01-30 November 2017 in "kariyer.net" and "yenibiris.com" sites which provide the sample of the researcher to give business announcements via the internet have been created. A total of 1569 advertisements published between these dates were included in the survey. 1272 of the advertisements were taken from "kariyer.net" site and 297 from "yenibiris.com". During the research, it was determined that 489 of the advertisements were given by companies again and these repetitive announcements were excluded from the scope of the research. Thus, a total of 1080 (n = 1080) workplaces were surveyed. A questionnaire form was prepared to examine the information in the advertisements in accordance with scientific perspectives and the data in the announcements were collected by a questionnaire. 21 questions were prepared in the questionnaire. The answers to the questions in the questionnaire were searched in announcements and data were collected. A total of 10.018 data were collected excluding demographic data. In order for the data to be understandable, the most obtained answers were categorized, whereas those with 1 or 2 responses were collected under the "other" category. The hand data from the questionnaire was classified by the proportional frequency calculation.

Findings: In this study, the qualifications expected from the accounting staff of the enterprises were examined by searching job advertisements published via internet platforms. In the study, the qualifications of the accounting staff were classified and the density coefficients were calculated. One of the findings obtained in the study was that the qualifications that the businesses expect from the accounting staff were "personal characteristics", "pre-accounting qualifications" and "accounting qualifications". The density ratio of these three qualities is 58.61%. The percentage of

"package programs", "computer" and "electronic documents" that can be specified as technological qualities were 19.43% in total. The qualities that are least expected of the enterprises are "analytical ability", "foreign language knowledge" and "analysis ability" qualifications. The intensity ratios of these qualities are 4.26%.The socio-demographic characteristics of the study were analyzed. Accordingly, the accounting profession candidates to live in Turkey's big cities, especially manufacturing, textile, automotive, construction and know the food industry practices, the lack of relationship to male candidates the military, college graduate qualifications such that increases the probability of meeting the demands of employers.

Conclusion: As a result of the research, the qualifications demanded by the accounting staff of the employers are classified under 13 headings and 81 sub-headings. According to the average qualifications in a good accounting staff profile are categorized with 10 headers and 42 subheadings. An accounting professional who has the qualifications in these headings will meet 86.06% of the employer requests. The high rate suggests that both vocational education institutions and professional candidates should consider these qualifications. In order for accounting graduates to survive in today's business environment and meet their employer's needs, it is necessary to take into account the demands of the private and public sector and to develop their knowledge, skills and competencies in this regard. This is also the case for educational institutions that raise accounting profession candidates. Filling in the gaps between curricula and market demands in educational institutions will lead to the creation of qualified professional candidates.